

Banc d'Experiències i Bones Pràctiques

PROJECTE JASP

FITXA DIVULGATIVA. ANY EDICIÓ 2014

Taller d'educació afectiva i sexual per a adolescents

Promogut per: Centres de Serveis Socials de Porta-Vilapicina
i Torre Llobeta (IMSS)

Ajuntament
de Barcelona

PRÀCTICA ACTUALITZADA
2022

Presentació

El projecte JASP busca promoure l'educació emocional i sexual entre la població adolescent, des de la perspectiva de la prevenció i la promoció. Alhora, aquesta pràctica pretén acostar els serveis públics als nois i noies, en tant que subjectes protagonistes, a partir de l'acompanyament i el suport. El JASP busca oferir un espai on reflexionar, respondre dubtes i aprendre sobre la sexualitat, les emocions, l'autoestima i les relacions personals i familiars. El projecte es concreta en tallers d'educació afectiva i sexual per a adolescents, tant en contextos educatius formals (espai de tutoria) com no formals. Es proposen dos formats d'actuació dirigits respectivament a primer cicle i segon cicle de l'ESO, amb programacions específiques i complementàries. El JASP es construeix en base a un treball en equip interdisciplinari i en xarxa al districte de Nou Barris, incloent-hi els serveis socials, el programa "A partir del carrer", el programa "Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR)" i els instituts d'educació secundària. El projecte aposta per l'educador/a social com a figura dinamitzadora, des de la perspectiva de la creació de vincles, detecció i acompanyament en processos de canvi dels nois i noies.

Aquesta pràctica està vinculada amb: serveis socials, igualtat de gènere, prevenció, adolescència, districte

El context

El projecte JASP es va dissenyar ja fa més d'una dècada, a partir de la reflexió i sensibilitat d'unes **professionals** de l'àmbit dels Serveis Socials i de la Salut que treballen amb la població adolescent i jove del Districte de Nou Barris. Inicialment, el projecte es concentra en les conductes de risc al voltant de la **sexualitat** (embarassos adolescents no desitjats, malalties de transmissió sexual) i en col·lectius en risc d'exclusió. La perspectiva inicial s'ha anat reorientant cap a la **prevenció** i la promoció de relacions afectives i sexuals més igualitàries i constructives, des de l'educació emocional. Aquesta evolució ha estat paral·lela a la construcció d'un marc legal que avala la necessitat de prevenció i promoció, plasmat en lleis com ara la de Serveis Socials (2007), d'Educació (2009), dels Drets i les Oportunitats en la Infància i l'Adolescència (2010) o de Salut Sexual i Reproductiva i de la Interrupció Voluntària de l'Embaràs (2010). Les activitats de formació del JASP fan èmfasi en el component **afectiu** i emocional de la sexualitat, així com en la

perspectiva de gènere, les relacions igualitàries i les diferents formes d'entendre la sexualitat. El projecte busca construir la noció de drets sexuals i reproductius, tot prenent com a base els drets humans, universalment reconeguts, i anant més enllà de l'ideal reproductiu i heterosexista.

Objectius i abast

L'**objectiu general** del projecte és fomentar la reflexió i la vivència de conceptes, valors i models de relacions afectives i sexuals més empàtiques, respectuoses i obertes. Aquest objectiu es treballa des de tres eixos principals i alhora complementaris: la prevenció, la detecció i la promoció.

Per la seva banda, els **objectius operatius** són:

a) En relació als continguts:

- Reflexionar i qüestionar-se sobre els mites i creences en relació als rols de gènere davant la sexualitat, la família i la societat, en favor d'una mirada més àmplia, respectuosa i plaent.
- Facilitar la comunicació de sentiments, emocions, fantasies, dubtes, ansietats i conflictes (tant individualment com grupal) en un espai de confiança.
- Potenciar un autoconeixement i una relació cap al propi cos més saludable i responsable.
- Contribuir a millorar el sentiment d'autoestima en l'adolescent.
- Afavorir canvis en les actituds i els valors cap a l'autonomia i el respecte.
- Promoure habilitats en la presa de decisions i assumpció de responsabilitats.
- Disminuir la incidència dels factors de risc que poden provocar situacions no desitjades en la conducta sexual.
- Informar sobre mètodes contraceptius i malalties de transmissió sexual.

b) En relació als serveis participants:

- Acostar els serveis del territori implicats en el projecte (Serveis Socials Bàsics, Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva-Tarda Jove) a la població adolescent des de la vessant socioeducativa i/o sanitària.
- Potenciar el treball en xarxa entre els serveis dels àmbits de salut, serveis socials i educació que atenen la població jove.
- Detectar i vincular als i les adolescents susceptibles de dur a terme conductes de risc (relacions abusives, relacions sexuals no protegides) als recursos adients (Àrea Bàsica de Salut, ASSIR, Serveis Socials Bàsics).

Pel que fa al **col·lectiu destinatari**, el projecte s'adreça principalment a la població adolescent de 12 a 16 anys, que participa en contextos educatius formals i no formals. L'**abast** territorial del projecte comprèn el nivell de **districte**, en concret a Nou Barris.

El procés d'implementació

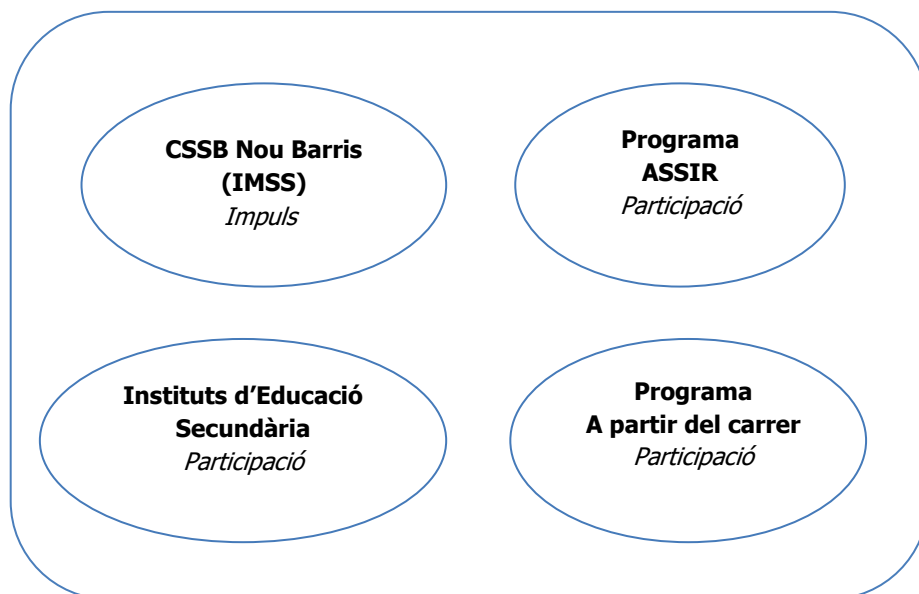
a) Etapes

El projecte JASP es desenvolupa a partir de dos **nivells** de treball. D'una banda, l'equip intern del projecte, que realitza reunions mensuals on es comparteixen dificultats i oportunitats, es construeixen criteris organitzatius i metodològics consensuats i, a final del curs escolar, es realitza una reunió d'avaluació. D'altra banda, existeix el nivell de desenvolupament del projecte a cada institut, representat de forma sintètica en la següent gràfica.

PLANIFICACIÓ	IMPLEMENTACIÓ	AVALUACIÓ
<p>1) Valoració de la demanda per al curs escolar per part de la comissió social.</p> <p>2) Concreció de la planificació i l'organització amb el referent del projecte a cada institut.</p> <p>3) Explicació del projecte a les persones tutores dels grups, valoració de la divisió dels grups i característiques dels nois i noies, i realització de l'enquesta de coneixements previs.</p>	<p>4) Desenvolupament de tallers, amb sessions estructurades en tres parts:</p> <ul style="list-style-type: none">-Dinàmica d'iniciació: activitat que busca donar la benvinguda al grup i activar als nois/es per a treballar conjuntament.- Dinàmica de treball: activitats destinades a vivenciar i reflexionar sobre els continguts i les preocupacions del jovent.- Dinàmica de tancament: activitats amb finalitat de cloure i acomiadar-se, a través de dinàmiques d'expressió d'emocions o de contacte.	<p>5) Avaluació al llarg de tot el procés i en tres etapes:</p> <p>a) Inicial:</p> <ul style="list-style-type: none">-Referents institut (RI): conèixer característiques del grup/projecte.-Grup aula (GA): enquesta inicial per recollir dubtes i interessos del grup. <p>b) Continuada:</p> <ul style="list-style-type: none">-RI: compartir dificultats i reptes, així com necessitats de l'alumnat.-GA: valoració d'aprenentatges i sentiments durant les sessions. <p>c) Final:</p> <ul style="list-style-type: none">-RI: avaluació general del taller.-GA: valoració del taller i possibilitat d'entrevista individualitzada.

b) Actors implicats

El projecte JASP està impulsat pels serveis socials de Nou Barris (Institut Municipal de Serveis Socials) i es construeix en base a un treball en equip interdisciplinari i en xarxa en aquest districte, incloent-hi els cinc centres de serveis socials bàsics, el programa "A partir del carrer", el programa d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR) i els instituts d'educació secundària. La següent gràfica sintetitza de forma esquemàtica l'univers d'actors implicats en el projecte:

c) Recursos

Pel que fa a les **persones**, el projecte incorpora professionals formats/des en diverses disciplines i que treballen en diferents serveis del Districte de Nou Barris amb la població adolescent i jove des d'una perspectiva socioeducativa i de salut. L'equip del projecte és de caràcter interdisciplinari: educadors/es socials, llevadores, psicòlogues, professionals dels instituts i professionals dels equipaments. A més dels professionals dels serveis i equipaments, el projecte compta amb la participació del veïnat, el voluntariat i el personal tècnic de les entitats de tercer sector. Pel que fa als recursos **materials**, el projecte compta amb una dotació pressupostària anual (dedicada al material fungible que s'utilitza en les activitats) provinent de l'Institut Municipal de Serveis Socials.

Resultats

La **demanda** per part dels instituts públics (i en algun cas, també concertat) per realitzar el taller JASP als seus centres educatius ha anat creixent de forma sostinguda. El curs 2013-14, el projecte JASP es va desplegar a set instituts públics (cicle superior) i un per al primer cicle. En total, es va arribar a 390 alumnes de segon cicle i a 55 de primer cicle de secundària. A nivell **qualitatiu**, l'equip del projecte valora molt positivament tant el treball en xarxa interserveis, com les possibilitats de vinculació i d'acompanyament dels i de les adolescents cap a nous recursos i suports. El projecte ha avançat en l'empoderament dels recursos personals i socials dels participants, per tal de poder reduir l'impacte del risc, sense anul·lar la riquesa del que significa l'experimentació. Es promouen així models de relacions més **igualitàries** i constructives des del marc de l'educació emocional i la prevenció de les relacions abusives i conductes de risc entre la població adolescent. Des dels seus inicis, el JASP ha estat un projecte viu que ha anat **evolucionant** i enriquint-se a través de l'aportació dels diferents professionals i joves participants.

Aprentatge

Entre les **fortaleses** del projecte JASP, destaca el treball en xarxa interserveis i el treball en equip com a elements claus de la metodologia, a més de la participació de tots i totes les educadores de serveis socials i del programa "A partir del carrer". També cal esmentar la flexibilitat en l'adaptació de les estratègies a la realitat de cada grup d'adolescents, l'abordatge dels adolescents i joves com a protagonistes i subjectes, la consolidació del JASP dins del currículum acadèmic dels instituts i, finalment, l'avaluació incorporada com a element bàsic del procés de millora.

Per la seva banda, entre les **dificultats** més importants que ha experimentat el projecte destaquen, d'una banda, l'impacte de la situació de crisi socioeconòmica sobre el context i, de l'altra, els canvis a nivell de personal dels serveis. Tanmateix, els serveis implicats aposten per compaginar aquesta actuació grupal amb la resta de funcions i intervencions individuals, familiars i col·lectives, en un moment de molta demanda i complexitat. L'equip del projecte treballa per buscar fórmules per acompanyar les noves professionals en la incorporació i, en general, a tot l'equip davant els reptes plantejats.

Finalment, pel que fa a la **transferibilitat**, el projecte incorpora una metodologia de treball basada en les necessitats del col·lectiu d'adolescents participants i alhora en les potencialitats de la resta d'agents que intervenen en aquesta pràctica. Cal esmentar també la capacitat del JASP per combinar la sistematització de processos i la inclusió d'agents diferents en un projecte comú basat en la perspectiva d'educació emocional i el tractament multidimensional de les situacions de risc.

Informació pràctica

Promogut/Impulsat per: CSS Porta-Vilapicina i Torre Llobeta (IMSS)

Professional o tècnic/a promotor/a inicial:: Montserrat Fabrés Andreu

Professional o tècnic/a referent actual: Oscar Malo Sánchez – 93 256 51 79 674325642 - omalo@bcn.cat

Documentació disponible:

Document	Tipus	Data
Projecte JASP (en fase de revisió i pendent d'aprovació)	Document	
Llibret informatiu projecte	Document	2019
Díptic informatiu projecte	Document	2019

Evolució

Actualització 2017

Durant el curs 2016-2017 es va presentar el projecte al grup de treball educatiu en el marc de l'Estratègia Compartida de Salut Sexual i Reproductiva i es va participar en l'elaboració del document "Criteris de qualitat de les intervencions d'educació afectiva i sexual implementades als centres educatius de la ciutat de Barcelona".

Així mateix, des del Departament de Comunicació s'està editant el projecte per a facilitar la seva transferibilitat.

Actualment, s'està avançant en incorporar, mitjançant noves activitats, continguts d'identitat i d'expressió de gènere, de preferència sexual, de formes de relació i de prevenció de relacions abusives en el context de les xarxes socials.

També s'ha introduït un curs de formació interna d'educació afectiu-sexual per a adolescents que poden realitzar els professionals que s'incorporen als equips dels centres de Serveis Socials del districte de Nou Barris.

Igualment, s'ha començat a oferir a alguns Instituts d'Educació Secundària la possibilitat de formar part de l'equip del projecte, fet que ha propiciat que s'hagi incorporat la Tècnica d'Integració Social (TIS) de l'IES Barcelona-Congrés a les sessions conjuntament amb els/les educadors/es de Serveis Socials Bàsics i del Programa "A partir del carrer" del territori.

Última actualització a novembre del 2022

La pràctica continua desenvolupant-se tal i com està descrita i evoluciona satisfactoriament.